

Araştırma Makalesi

Narsisizmde Ebeveynleşmenin Rolü: Benlik Saygısı ve Kontrol Odağının Aracı EtkisiGülen SAY^{1*} , İhsan DAĞ²

1 Hacettepe Üniversitesi, Psikolojik Danışma Birimi, Ankara, Türkiye

2 Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi**Öz****Anahtar kelimeler:**benlik saygısı,
ebeveynleşme,
kontrol odağı,
narsisizm

Bu çalışmada büyüklenmeci narsisizm, ebeveynleşme, kontrol odağı ve benlik saygısı arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca büyüklenmeci narsisizm ile ebeveynleşme arasında kontrol odağı ve benlik saygısının aracı etkisini incelemek çalışmanın diğer amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini 18-35 (Ort.=21.42, SS=2.78) yaş arasında yer alan 292'si (%70.5) kadın, 122'si (%29.5) erkek toplamda 414 kişi oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla, Beş Faktör Narsisizm Envanteri-Kısa Form, Ebeveynleşme Envanteri, Kontrol Odağı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma kapsamında değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizleri ile, aracı değişken analizleri ise çoklu aracı model testi (Bootstrap) ile incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre büyüklenmeci narsisizm ile ebeveynleşme, kişisel kontrol ve benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler söz konusudur. Öte yandan, büyüklenmeci narsisizm ve ebeveynleşme arasındaki ilişkide, benlik saygısının tam aracılık etkisinin olduğu görülmüştür. Bu bakımdan ebeveynleşme deneyimleyen bireylerin, benlik saygılarının daha yüksek olduğu ve böylece büyüklenmeci narsisizm geliştirdikleri söylenebilir. Çalışmadan elde edilen bulgular, ebeveynleşme deneyimlerinin bireylerin kişilik özelliklerini nasıl etkilediğinin anlaşılması açısından önemlidir.

Abstract**Keywords:**locus of control,
narcissism,
parentification,
self-esteem,

The aim of this study was to evaluate the associations among grandiose narcissism, parentification, locus of control, and self-esteem; and to elucidate the mediating roles of locus of control and self-esteem on the relationship between grandiose narcissism and parentification. The sample of the study consisted of 414 people, 292 (70.5%) of them were female, and 122 (29.5%) of them were male, aged between 18 and 35 (M=21.42, Sd=2.78). Five-Factor Narcissism Inventory-Short Form, Parentification Inventory, Locus of Control Scale, and Rosenberg Self-Esteem Scale were used to collect data. Within the scope of the study, the relations between the variables were examined with correlation analysis and mediator variable analysis with model test (Bootstrap). Results revealed that there was a significant positive relationship between both grandiose narcissism and parentification, and internal locus of control, and self-esteem. In this respect, it can be said that individuals who experience parentification have higher self-esteem, which in turn, might increase their risk of exhibiting grandiose narcissism. Obtained findings are important in terms of understanding how parentification experiences affect the personality organization of individuals.

*Sorumlu yazar, Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

e-posta: gulensay87@gmail.com

DOI: 10.31682/ayna.1294891

Gönderim Tarihi (Received): 21.06.2023; Kabul Tarihi (Accepted): 12.09.2023

ISSN: 2148-4376

Giriş

İnsanların genel olarak yaşamları boyunca iyi hissetmek ihtiyacına sahip olduğu görülmüştür. Bu istek doğrultusunda, bireylerin davranışlarının kendileri için önemli olan kişiler tarafından onaylanması özsaygılarında olumlu etkiler ortaya çıkarırken onaylanmaması ise olumsuz etkilere sebep olmaktadır (McWilliams, 2011). Bireylerin iyi hissetme ihtiyacının yanı sıra belirli bir düzeye kadar kendileri ile ilgilenmelerinin ve kendilerini sevmelerinin de normal olduğu kabul edilmekte ve psikolojik sağlık açısından da gerekli görülmektedir (Gabbard, 2014). Bireylerin kendilerini sevmesi, benlik saygılarını olumlu şekilde etkilerken diğer taraftan ilişkileri açısından zararlı olabilecek narsisistik özellikler de ortaya çıkarabilmektedir (Campbell ve diğerleri, 2002). Narsisizm, kişinin çeşitli düzenleyici (benlik, duygulanım vb.) süreçler yoluyla, görece olumlu bir benlik sürdürme kapasitesi olarak tanımlanabilir. Bireylerin açık veya örtük şekilde kendilerini geliştirme deneyimlerini sosyal çevreden arama motivasyonlarının yanı sıra değer verilme ve onaylanma ihtiyaçlarını temsil etmektedir (Pincus ve diğerleri, 2009). İlgili alan yazında narsisizmin, bireylerde kendini gösterme biçimi ve etkileri açısından farklı kategorilere ayrıldığı görülmektedir. Örneğin; Kernberg (1975/2020) narsisizmi normal ve patolojik narsisizm olarak ikiye ayırmıştır. Normal narsisizmi kendiliğe libidinal yatırım olarak tanımlarken nesne ilişkilerinde bozulmayla birlikte benlik saygısında sorunların olduğu duruma ise patolojik narsisizm adını vermiştir. Narsisistik kişilik ya da diğer bir deyişle patolojik narsisizm, özsaygı üzerinde etkili olan kaynaklarla ilgili sorunların kişilerin hayatlarındaki diğer problemlerin önüne geçmeye başlaması ve bireylerin kendileriyle aşırı meşgul olması olarak açıklanmaktadır (McWilliams, 2011). Patolojik narsisizmde bireyler sağlıklı ilişkiler kuramamaktadır. Diğer kişileri kendi ihtiyaçları için kullanmaktadırlar, karşıdaki kişinin bir birey olarak varlığını kabul etmezler ve ilişkilerini benlik saygılarını sürdürmediği zaman kısa sürede bitirirler (Gabbard, 2014). Pincus ve Lukowitsky'ye (2010) göre, patolojik narsisizm büyüklenmeci ve kırılğan olmak üzere iki alt yapıdan oluşmaktadır. Büyüklenmeci narsisizm; dışadönüklük, hak görme, kendine güven, girişkenlik, teşhircilik, dikkat çekme arzusu ve saldırganlığın yoğun olarak görüldüğü türdür. Kırılğan narsisizmde ise içedönüklük, savunmacılık, anksiyete, incinebilirlik, güvensizlik görülmektedir (Miller ve diğerleri, 2017; Sherman ve diğerleri, 2015; Wink, 1991). Her ne kadar büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm ayrı boyutlar gibi değerlendirilse de bu iki tür narsisizm kibir, kendini beğenmişlik ve başkalarını umursamama gibi temel özelliklerle ilişkilidir (Wink, 1991).

Narsisizm üzerine yapılan çeşitli kuramsal açıklamalarda, çocukluk yaşantıları ve ebeveynlerle kurulan ilişkilerin önemine vurgu yapılmaktadır (Horton, 2011). Kernberg'e (1975/2020) göre narsisizm; soğuk, ilgisiz ve hissiz ebeveyn figürlerine karşı tepki olarak ortaya çıkmaktadır. Kohut'a (1977/2020) göre narsisizm, kendiliğin psikolojik yapısında

çocuklukta oluşmuş eksikliklerle ilişkili bir patolojidir. Kohut (1977/2020), narsisistik bireylerin çocukluk döneminde duygusal olarak karşılık alamadıklarını vurgulamaktadır. Jones ve Wells'e (1996) göre ise narsisistik kişilik özellikleri, çocukluk döneminde çocuk tarafından ebeveyninin ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığı ebeveynleşme deneyimleri ile ilişkilidir.

Narsisistik kişilik özellikleriyle ilişkili olduğu belirtilen ebeveynleşme kavramı, "ebeveynleşen çocuk" olarak ilk kez Minuchin ve diğerleri (1967) tarafından kullanılmış ve ebeveynin araçsal rolünü çocuğa devretmesi ya da aileyi psikolojik ve fiziksel olarak terk etmesi ile yürütücü roldeki işlevinden vazgeçmesi olarak tanımlanmıştır. Ebeveynleşmede çocuğun, ebeveyninin araçsal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için kendi dikkat, konfor ve rehberlik ihtiyaçlarından vazgeçmesi söz konusudur. Çünkü çocuğun ebeveynlerine ihtiyacı vardır ve bu ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kolayca ebeveyninin ihtiyacına cevap vermektedir (Chase, 1999). Ebeveynleşme, çoğu insan ilişkilerinde var olan yaygın ve önemli bir durum olarak görülmektedir (Boszormenyi-Nagy ve Spark, 1973). Özellikle, aile içinde sorunların olduğu ve ebeveynlerin rol ve sorumluluk açısından zorlandığı ailelerde sık olarak görülmektedir. Örneğin; düşük gelirli ve çok çocuklu ailelerde büyüyen çocuk ve ergenlerin, ebeveynleşme deneyimleri yaşadıkları görülmektedir. Anne-babanın boşandığı ya da ebeveynin birinin kaybedilmesiyle tek ebeveynli kalan ailelerde de artan sorumluluklar nedeniyle ebeveynleşme deneyimleri daha sık yaşanmaktadır. Öte yandan çatışmaların olduğu, ebeveynlerin psikolojik ve fiziksel hastalıklara sahip olduğu ve göç yaşantısı olan ailelerde de ebeveynleşme daha çok göze çarpmaktadır. (Chen ve Panebianco, 2020; Diaz ve diğerleri, 2007; Kelley ve diğerleri 2007; Peris ve diğerleri, 2008; Tedgard ve diğerleri, 2008; Titzmann, 2012; Żarczyńska-Hyla ve diğerleri, 2019). Ebeveynleşmiş çocuk, aile üyeleri için ve bazen de tüm aile için fazlasıyla sorumluluk hissetmektedir. Bu durum da bireylerin hayatında yıkıcı etkiler ortaya çıkararak olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Jurkovic, 1997). Aslında bir miktar ebeveynleşme yararlı gibi görünse de çocuğun taşıdığı yük ağırlaştığı zaman ya da çocuk, yetişkin rolü üstlenmeye zorlandığını hissettiği zaman patolojik hale gelmektedir (Engelhardt, 2012). Çocukluk dönemindeki ebeveynleşme ile davranım bozuklukları, depresyon, kaygı bozuklukları, yeme bozuklukları ve somatizasyon gibi çeşitli psikopatolojiler ile arasında ilişkili olduğu saptanmıştır (Köyden ve Uluç, 2018; Mays ve Krueger, 2021; Peris ve diğerleri, 2008; Rowa ve diğerleri, 2001; Schier ve diğerleri, 2015; Williams ve Francis, 2010). Öte yandan ebeveynleşme, bireylerin kişilik yapıları üzerinde de etkiye sahiptir. Çocuğun, ebeveyninin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılamasıyla birlikte mazoşistik kişilik; ebeveynin idealize ettiği kendiliğini çocuğundan beklemesiyle ise narsisistik kişilik yapısı ortaya çıkmaktadır (Jones ve Wells, 1996). Ebeveynleşmenin olduğu ailelerde, ebeveynin kendi ideallerini çocuğa yansıtma ihtiyacı ile birlikte narsisistik ebeveynleşme oluşmaktadır ve bu durumda da çocukta narsisistik kişilik özellikleri ortaya çıkmaktadır. Çocuğun, ebeveyninin ihtiyaçları

doğrultusunda kendi ihtiyaçlarından vazgeçerek sahte bir benlik geliştirdiği ya da narsisistik kişilik olduğu öne sürülmektedir (Jones ve Wells, 1996). Ebeveynleşmenin, çocuğun ebeveynin gerçekdışı beklentilerini içselleştirmesiyle olduğu ve çocuğun kendi gerçek benliği ile ilgili utanca yatkın hale geldiği vurgulanmaktadır. Ayrıca ebeveynleşmenin, yetersizlik duygusu ile de ilişkili olduğu da belirtilmektedir (Castro ve diğerleri, 2004; Wells ve Jones, 2000).

Narsisizm ve ebeveynleşme kavramları ile ilgili alanyazın incelendiğinde, benlik saygısının etkisi dikkat çekmektedir. Narsisizm ile benlik saygısı arasında olumlu yönde ilişki olduğu görülmektedir (Barry ve diğerleri, 2007). Benlik saygısı, bireyin benlik kavramının önemli bir kısmını oluşturmaktadır (Rosenberg, 1976). Bireyin benlik hakkındaki genel olumlu değerlendirmesini ifade eder. Yeterlik ve değer olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Yeterlik boyutu, bireylerin kendilerini yetenekli ve etkili gördükleri seviyeyi anlatır. Değer boyutu ise bireylerin kendilerini değerli hissetme derecesini göstermektedir (Gecas, 1982). Hem narsisist özelliklere sahip bireyler hem de benlik saygısı yüksek olan bireyler, kendileri ile ilgili olumlu bir benlik imajına sahiptir (Campbell ve diğerleri, 2002). Her ikisi de önemli görülen, başkalarından görülen saygının içselleştirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır (Brummellan ve diğerleri, 2016). Narsisizm ve benlik saygısı birbiriyle örtüşen kavramlar olmakla birlikte, aynı zamanda bazı farklılıklar da sergilemektedirler. Narsisistik bireyler, kendilerini entelektüel becerileri ya da dışadönüklükleri gibi bireysel alanlarda olumlu değerlendirirken, benlik saygısı yüksek olan bireyler hem bireysel alanlarda hem de yumuşak başlılık ve ahlak gibi toplumsal alanlarda iyi olduklarını düşünmektedirler (Campbell ve diğerleri, 2002). Narsisizmin temelinde ebeveynlerin çocuklarına aşırı değer vermeleri yatarken benlik saygısının temelinde ebeveynlerin ılımlı davranışları yer almaktadır (Brummellan ve diğerleri, 2016). İlgili alan yazın incelendiğinde; benlik saygısı arttıkça narsisizme ait liderlik, kibirlilik, kendi kendini beğenme ve hak görme gibi özelliklerin arttığı görülmektedir (Trumpeter ve diğerleri, 2006). Öte yandan, benlik saygısı arttıkça büyülenmeci narsisizmin arttığı, kırılğan narsisizmin ise azaldığı belirtilmektedir (Zeigler-Hill ve diğerleri, 2008).

Narsisizmle ilişkili olduğu düşünülen bir diğer kavram ise kontrol odağıdır. Narsisizm arttıkça bireyin kontrol odağı da artmaktadır (Mathieu ve St-Jean, 2013). Kontrol odağı, ödül ve pekiştirme üzerine temellenen bir kavramdır. Bireyler, ödül veya pekiştirme durumlarında bireysel farklılıklar göstererek farklı tepkiler vermektedirler. Bu tepkilerin belirleyicilerinden biri, bireyin ödülün kaynağını kendisine ya da kendisi dışındaki diğer güçlere atfetmesiyle ilişkilidir. Bireyin davranışlarının sonuçlarını kendi davranışlarına ya da kişisel özelliklerine bağlaması, iç kontrol odağı olarak adlandırılırken davranışların sonuçlarının şansa, kadere veya daha güçlü olduğu düşünülen başka kişilere yüklenmesi ise dış kontrol odağı olarak tanımlanmaktadır (Rotter, 1966, 1990). Watson ve diğerleri (1991)'ne göre, narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerde iç kontrol odağı daha fazla görülmektedir. Benzer şekilde Karşlı

ve Anlı (2010), kontrol odağını patolojik narsisizm ve normal narsisizm açısından değerlendirdikleri çalışmalarında, iç kontrol odağının patolojik narsisizmle ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Buraya kadar aktarıldığı üzere, narsisizmin kökeninin bireyin çocukluk yaşantılarıyla ve ebeveynleriyle ilişkilerine dayandığı bilinmektedir. Bu bakımdan, bireylerin gelişim dönemlerinde olumsuz etkileri olabilecek yaşantılarının incelenmesinin, narsisizm açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ebeveynleşme kavramı, bireylerin kişilik özellikleri üzerinde olumsuz etkileri olan faktörlerden biri olarak son dönemde dikkat çeken konulardan biri haline gelmiştir. Öte yandan sınırlı sayıda yapılan çalışmalarda, narsisistik kişilik özellikleri ile ebeveynleşme deneyimleri arasındaki ilişki olduğu saptanmıştır. Fakat, hem bu ilişkiler hakkında kapsamlı değerlendirmelerin yapılmadığı hem de bu ilişkiye aracılık edebilecek faktörlerin incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde hem narsisizmin hem de ebeveynleşmenin benlik saygısı ve kontrol odağı ile ilişkili olduğu görülmüştür. Narsisizm arttıkça benlik saygısı ve kontrol odağının arttığı, çeşitli çalışmalarca saptanmıştır (Barry ve diğerleri; Watson ve diğerleri, 1997). Ebeveynleşme deneyimlerinin de bireylerin özsaygılarını artırdığına dair bulgulara rastlanmaktadır (Borchet ve diğerleri, 2020). Öte yandan, çocuğun bir yetişkin rolü üstlenmesinin ve içinde bulunduğu gelişim dönemine uygun olmayan sorumluluklar almasının, yaşamdaki olayların sonuçlarını kendi kontrolüne bağlı olduğunu düşünmesine yol açtığı saptanmıştır (William ve Francis, 2010). Bu açıdan, bu değişkenlerin birbirleri ile ilişkileri ve narsisizm ve ebeveynleşme arasındaki ilişkide aracılık etkileri önem taşımaktadır. Bu bakımdan mevcut çalışmada,

- 1) Narsisizm ile ebeveynleşme, kontrol odağı ve benlik saygısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi
- 2) Narsisizm ve ebeveynleşme arasındaki ilişkide benlik saygısı ve kontrol odağının aracı etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Örneklem

Araştırmanın örneklemini 18-35 yaş arasındaki ($Ort.=21.42$, $SS=2.78$) yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Çalışmaya 292'si (% 70.5) kadın, 122'si (%29.5) erkek toplamda 414 kişi katılmıştır. Araştırma verileri çevrimiçi ortamda kolay erişilebilir örnekleme (convenience sampling) yöntemiyle toplanmış olup katılım için gönüllük esası dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, aylık geliri, kardeş sayıları ve ailelerinin kaçınıcı çocuğu olduklarına ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuş bilgi formudur.

Beş Faktör Narsisizm Envanteri-Kısa Form. Glover ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen Beş faktörlü Narsisizm Envanteri'ninin kısa formudur. Sherman ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilmiştir. Kısa form 60 maddeden oluşmaktadır ve beşli likert tiptedir. Ölçeğin; Onay Arayıcılık, Kibir, Liderlik/Otorite, Güvensizlik, Hak İddia Etme, Teşhircilik, Sömürücülük, Büyükleme Hayalleri, Umursamazlık, Empati Eksikliği, Manipülatiflik, Hayranlık İhtiyacı, Tepkisel Öfke/Öfke, Utanç ve Maceraperestlik olmak üzere 15 alt boyutu vardır. Ölçek ayrıca, büyükleme ve kırılabilir narsisizm için de puanlar vermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Ekşi (2016) tarafından yapılmıştır. Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .87 olduğu, alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayısının ise .57 ile .79 arasında değiştiği bulunmuştur (Ekşi, 2016).

Ebeveynleşme Envanteri. Hooper (2009) tarafından bireylerin ebeveynleşme düzeyini değerlendirmek amacıyla oluşturulan ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması, Hooper ve diğerleri (2011) tarafından yapılmıştır. Beşli likert tipte bir ölçektir (1: Hiçbir zaman, 5: Her zaman). Toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler; Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme (EOE), Kardeş Odaklı Ebeveynleşme (KOE) ve Ebeveynleşmenin Algılanan Yararı (EAY) olmak üzere üç alt boyuta dağılmaktadır. Orijinal ölçeğin Cronbach alfa değeri .84 olarak belirlenmiştir (Hooper ve diğerleri, 2011). Envanterin Türkçe uyarlaması Köyden (2015) tarafından yapılmış olup üniversite örneklemindeki geçerlik ve güvenirlik çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık kat sayıları alt boyutlarda, EOE için .83, KOE için .73 ve AYU için .76, toplam da ise .88 olarak bulunmuştur.

Kontrol Odağı Ölçeği. Dağ (2002) tarafından, Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği'nden daha kapsamlı bir ölçme aracı oluşturmak amacıyla geliştirilen ama büyük ölçüde bu ölçeğe dayanan KOÖ, 47 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; bireylerin, davranışlarının sonuçlarını içsel ya da dışsal kaynaklardan hangisine dayandırdığını ölçmektedir. "Kişisel kontrol", "şansa inanma", "çalamanın anlamsızlığı", "kadercilik" ve "adil olmayan dünya inancı" olmak üzere beş faktörden oluşmaktadır. Alt faktörlerin faktör yükleri .61 ile .87 arasında değişmektedir. Ölçekte genel olarak "kişisel kontrol" faktörü iç kontrol inancını yordarken diğer faktörler dış kontrol inancını yordamaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .92 olarak bulunmuştur ve her bir faktör için incelendiğinde ise bu değerler sırasıyla, .87, .79, .76, .74 ve .61 olduğu saptanmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği. Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ölçek toplamda 63 maddeden oluşmaktadır. 1-4 arasında değişen puanlarla değerlendirilmektedir. Öz değer duygusu, kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güvenme, eleştiriye duyarlılık,

depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme, tartışmalara katılabilme derecesi, ana-baba ilgisi, babayla ilişki ve psişik izolasyon olmak üzere on iki alt boyutu vardır. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayısı .77 ile .88 arasında değişmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .85 olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada katılımcıların benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla yalnızca “Benlik Saygısı” alt boyutuna ait 10 madde kullanılmıştır.

İşlem

Katılımcılara veri bataryası, çevrimiçi ortamda ulaştırılmıştır. Veri bataryasından önce katılımcılara yazılı olarak bilgilendirilmiş onam formu sunularak araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Ölçek uygulaması yaklaşık olarak 20-25 dk sürmüştür. Araştırma için Erzurum Teknik Üniversitesi Etik Kurulu’ndan onay alınmıştır (Sayı:04).

İstatistiksel Analiz

Mevcut çalışmada istatistiksel analizler yapılmadan önce normallik ve doğrusallık değerleri incelenmiş, uç değerler z dağılımına göre değerlendirilmiştir. Z dağılımına göre ($|z| \geq 3.29$) (Tabachnick ve Fidell, 2007) uç değer olarak saptanmış olan 40 katılımcı veri setinden çıkarılarak analizler yapılmıştır.

Çalışma kapsamında öncelikle araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve aracı değişken analizleri için gerekli sayıtların karşılanıp karşılanmadığını değerlendirmesi amacıyla korelasyon analizleri yapılmıştır. Ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasında benlik saygısı ve kişisel kontrolün aracı etkisi, Bootstrap yöntemi ile analiz edilerek incelenmiştir (Preacher ve Hayes, 2008).

Bulgular

Ölçekler Arası Korelasyonlar

Bu bölümde, ilk olarak çalışma değişkenleri (büyüklenmeci narsisizm, ebeveynleşme, kontrol odağı ve benlik saygısı) arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonucuna göre, ebeveynleşme toplam puanı ve büyüklenmeci narsisizm arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon olduğu saptanmıştır ($r = .11, p < .05$). Öte yandan, ebeveynleşmenin alt boyutu olan ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin de büyüklenmeci narsisizm ile pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmüştür ($r = .15, p < .01$).

Ebeveynleşme toplam puanı, kontrol odağının alt boyutlarından kişisel kontrol ile pozitif yönde ($r = .15, p < .01$), kadercilik alt boyutu ile ise pozitif yönde ($r = .14, p < .01$)

korelasyona sahiptir. Ayrıca ebeveynleşme toplam puanı ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon mevcuttur ($r = .15, p < .01$).

Büyüklenmeci narsisizm puanları ile kişisel kontrol arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon olduğu görülürken ($r = .15, p < .01$) adil olmayan dünya inancı ile arasında pozitif yönde anlamlı korelasyon olduğu bulunmuştur ($r = .16, p < .01$). Öte yandan büyüklenmeci narsisizmin, benlik saygısı ile pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır ($r = .18, p < .001$). Değişkenler arasındaki korelasyonlar Tablo 1’de detaylı olarak gösterilmiştir.

Aracı Değişken Analizi

Araştırmanın bu aşamasında ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide kişisel kontrol ve benlik saygısının aracı etkisi incelenmiştir. Bu amaçla Preacher ve Hayes (2008) tarafından geliştirilen Bootstrap yöntemi ile çoklu aracılı model testi kullanılmıştır. Çoklu aracılı model testi gereğince, yordayıcı (ebeveynleşme) yordanan (büyüklenmeci narsisizm) ve aracı değişkenler (kontrol odağı, benlik saygısı) arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Bu değişkenler arasındaki korelasyonlar daha öncesinde Tablo 1’de detaylı olarak gösterilmiştir. İlk aşamada yordayıcı değişken (ebeveynleşme) ile yordanan değişken (büyüklenmeci narsisizm) arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. İkinci aşamada yordayıcı (ebeveynleşme) ile aracı değişkenler (kontrol odağı, benlik saygısı) arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Üçüncü aşamada ise yordanan değişkenler (büyüklenmeci narsisizm) ile aracı değişkenler (kontrol odağı, benlik saygısı) arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Korelasyon analizlerinden elde edilen bulgular neticesinde, ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide kişisel kontrol ve benlik saygısının aracılık etkisi değerlendirilmiştir.

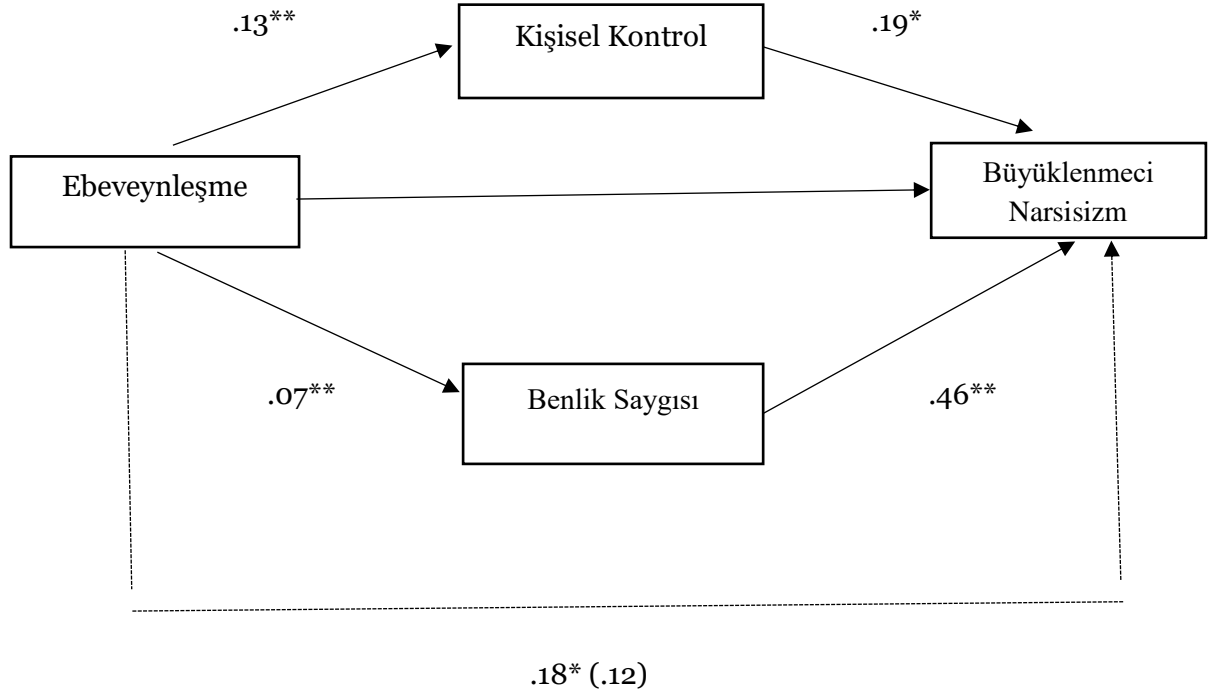
Ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide, kişisel kontrol ve benlik saygısının aracılık etkilerini gösteren bulgular Şekil 1’de gösterilmiştir. Şekil 1’de anlatıldığı üzere, ebeveynleşmenin büyüklenmeci narsisizm üzerinde anlamlı doğrudan etkisi vardır ($\beta = .18, t = 2.25, p < .05$). Öte yandan ebeveynleşmenin, kişisel kontrol ($\beta = .13, t = 3.12, p < .01$) ve benlik saygısı ($\beta = .07, t = 3.04, p < .01$) üzerinde doğrudan anlamlı etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel kontrolün ($\beta = .19, t = 2.09, p < .05$) ve benlik saygısının ($\beta = .46, t = 2.79, p < .01$) büyüklenmeci narsisizm üzerinde doğrudan anlamlı etkisi olduğu saptanmıştır. Ebeveynleşme ile kişisel kontrol, benlik saygısı ve büyüklenmeci narsisizm denkleme eş zamanlı girdiğinde, ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişki anlamlı olmaktan çıkmıştır ($\beta = .12, t = 1.50, p > .05$). Bu bağlamda, aracı değişkenlerin ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide “tam aracılık” etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca modelin anlamlı olduğu ($F_{3-410} = 6.88, p < .001$) ve varyansın %5’ini açıkladığı saptanmıştır.

Tablo 1.

Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
Ebeveynleşme														
1.Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme	-													
2.Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	.57**	-												
3.Algılanan Yarar	.06	-.05	-											
4.Ebeveynleşme Toplam	.88**	.70**	.43**	-										
Kontrol Odağı														
5.Kişisel Kontrol	.11*	-.05	.23**	.15**	-									
6.Şansa İnanma	.02	.08	-.05	.02	-.28**	-								
7.Çabalamanın Anlamsızlığı	.11*	.17**	-.19**	.06	-.13*	.33**	-							
8.Kadercilik	.10*	.06	.15**	.14**	.20**	.21**	.24**	-						
9.Adil Olmayan Dünya İnancı	.15**	.17**	-.29**	.04	-.13**	.33**	.51**	.07	-					
10.Kontrol Odağı Toplam	.02	.16**	-.26**	-.04	-.72**	.67**	.65**	.19**	.56**	-				
11.Benlik Saygısı	.03	.01	.31**	.15**	.23**	-.21**	-.30**	.02	-.25**	-.35**	-			
Narsisizm														
12.Büyüklenmeci Narsisizm	.15**	.04	-.01	.11*	.15**	.06	.08	.06	.16**	.00	.18**	-		
13.Kırılgan Narsisizm	.01	-.03	-.06	-.02	.04	.19**	.15**	.20**	.09	.13**	-.32**	.22**	-	
14.Narsisizm Toplam	.13*	.03	-.03	.09	.14**	.12*	.13**	.13*	.17**	.05	.02	.93**	.57**	-

Şekil 1.

Kişisel Kontrol ve Benlik Saygısının Ebeveynleşme ile Büyüklenmeci Narsisizm Arasındaki İlişkide Aracı Rollerini.

Not. Şekilde standardize olmayan betalara yer verilmiştir. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Aracı değişken analizinde, aracı değişkenlerin tam aracılık etkilerinin olup olmadığı 5000 kişilik Bootstrap örnekleme üzerinde incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2’de de aktarıldığı gibi, iki aracı değişkenin toplam dolaylı etkisi anlamlı bulunmuştur (nokta tahmin= .06 ve %95 BCa GA [.0197, .1082]). Aracı değişkenler için ayrı ayrı bakıldığında, benlik saygısının (nokta tahmin= .03 ve %95 BCa GA [.0066, .0667]) tam aracılık etkisinin olduğu görülürken kişisel kontrolün (nokta tahmin= .02 ve %95 BCa GA [- .0005, .0643]) tam aracılık etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 2.

Büyüklenmeci Narsisizm Üzerinde Toplam ve Spesifik Dolaylı Etki için Nokta Tahminleri ve Güven Aralıkları

	Nokta Tahmini	SE	%95 Güven Aralığı	
			Düşük	Yüksek
Toplam	.06	.02	.0197	.1082
Kişisel Kontrol	.03	.02	-.0005	.0643
Benlik Saygısı	.03	.02	.0066	.0667

Tartışma

Mevcut çalışmada, bireylerin ebeveynleriyle kurduğu ilişkilerle bağlantısı bulunan büyüklenmeci narsisizm ve ebeveynleşme arasındaki ilişkiler ve bu ilişkide etkisi olduğu düşünülen benlik saygısı ve kontrol odağının aracı etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda yürütülen korelasyon analizlerinde elde edilen bulgulara göre, büyüklenmeci narsisizmin ebeveynleşme deneyimleri ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin hayatlarında ebeveynleşme deneyimleri arttıkça büyüklenmeci narsisizm düzeylerinde artış görülmektedir. Jones ve Wells (1996) tarafından ebeveynleşme ve kişilik arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada, benzer şekilde ebeveynleşmenin narsisizmle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireylerin hayatlarında ebeveynleşme deneyimleri arttıkça büyüklenmeci narsisizm düzeylerinde artış görülmektedir. Jones ve Wells (1996) tarafından ebeveynleşme ve kişilik arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada benzer şekilde ebeveynleşmenin narsisizmle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin çocuklarına kendi ideallerindeki kişiyi yansıtmalarıyla birlikte çocukta bir narsisistik ebeveynleşme ortaya çıkmaktadır ve çocuk ebeveyninin hayalindeki kişi olmaya çalışmaktadır. Çocuk böylece ebeveyninin ihtiyaçları doğrultusunda davranarak sahte benlik geliştirir ve narsisistik kişilik oluşur (Jones ve Wells, 1996). Kernberg'e (1975/2020) göre ise, ebeveynleri tarafından olumsuz kendilik duygularını yatıştırmak için narsisistik biçimde kullanılan çocuklar ebeveynlerinin amaçlarını yerine getirecek kişi olarak belirlenir ve aile içinde böyle bir role büründürülür. Ebeveynleşme sürecinde birey, olduğu hali ile değil de başkaları için yaptıklarını doğrultusunda sevileceğini düşünür, başkalarının isteklerine sınır koymakta zorluk çeker ve ihtiyaçlarını doğrudan almayla ilgili sorunlar yaşar (Glickauf-Hughes ve Mehlman, 1995). Böylece çocuk aslında ebeveynlerinin kabul ve onayını onların istediği gibi davranarak ve kendi ihtiyaç ve isteklerini feda ederek alabileceğini öğrenebilir. Bu durum bireyin daha sonra kuracağı ilişkilerde de onay arayan, dikkat çekmek isteyen ve reddedilmeye karşı duyarlı biri haline dönüştürebilir. Sonuç olarak da bir başkası ile ilişki kurma şekli onay arama ve beğenilme üzerine temellenebilir.

Mevcut çalışmada elde edilen sonuçlara göre, büyüklenmeci narsisizm ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler söz konusudur. Narsisizm üzerine yapılan çalışmalarda, narsisizmin benlik saygısının abartılı bir biçimi olduğunu kabul eden bir inanışın söz konusu olduğu görülmektedir (Brummelman ve Sedikides, 2020). Narsisitler, benlik tanımlamalarını fazlasıyla olumlu ve abartılı şekilde yapmaktadırlar. Özellikle kendilerini ortaya koydukları ve bağımsız oldukları konularda ortalamadan daha iyi olarak değerlendirmektedirler (Campbell ve diğerleri, 2002). Böylece de büyüklenmecilik, benlik saygısını yordayan önemli değişkenlerden biri haline gelmektedir (Raskin ve diğerleri, 1991). Mevcut çalışmada, bir diğer bulgu olarak ebeveynleşme ile büyüklenmeci narsisizm arasında benlik saygısının aracı etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında, ebeveynle kurulan ilişkilerin benlik saygısı açısından önemli olduğu pek çok çalışmada kanıtlanmıştır (Bulanda ve Majumdar, 2009).

Ebeveynleşme deneyimleri için de benzer bir durum söz konusudur. Ebeveynleşme ile çocuk ya da ergenin benlik saygısının arttığı görülmektedir (Borchet ve diğerleri, 2016). Borchet ve diğerlerine (2020) göre, aile içinde bakım verme rolü üstelenmenin olası yararlarını gözetin ve bu durumu olumlu bir deneyim olarak değerlendiren bireylerin, benlik saygıları daha yüksektir. Öte yandan ebeveynleşme deneyimleri ile birlikte bireylerin daha özgüvenli, dayanıklı, kontrol duyguları yüksek ve bağımsız olabildikleri görülmektedir (Burton, 2007). Belirli bir dereceye kadar ebeveynleşmenin bireylerin hayatlarında olumlu sonuçlar ortaya çıkarabildiği bilinmektedir (Chase, 1999; Jurkovic, 1997). Fakat bu deneyimlerin adil olarak görülmemesi ile tek taraflı ve sürekli olması olumsuz sonuçları da beraberinde getirmektedir. Çocuğun taşıdığı yük arttıkça bu durum patolojik bir hale gelmektedir (Engelhardt, 2012; Jankowski, 2013). Aslında ebeveynleşme yaşayan çocuk kendisinden beklenen yetişkin görevlerini yerine getirmekte kendini yeterli olarak göremez fakat ebeveyni ile duygusal bağı sürdürülebilmek için bu görevleri yapmayı sürdürür. Böylece sahte bir benlik geliştirerek yetersizlik duygularını gizlemeyi öğrenir. Yaşamının ilerleyen döneminde de bu durum devam ettirir (Castro, 2004). Böylece aile içinde çeşitli nedenlerden dolayı sorumluluk almak durumunda kalan çocuğun bir yetişkin gibi bu görevleri yerine getirmesi beraberinde abartılı sahte bir benlik saygısı da ortaya çıkarabilir. Çünkü çocuk aldığı sorumluluklar sebebiyle kendi gelişim dönemindeki diğer çocuklardan daha yeterli, becerikli ve dolayısıyla üstün ve değerli olduğu inancını geliştirebilir. Her ne kadar benlik saygısı yüksek gibi görünse bu durum sağlıklı olmayabilir. Çünkü benlik saygısı yüksek olan kişiler diğerlerinden üstün olma ihtiyacı hissetmezler ve kendi yapabildiklerinden memnun olurlar (Brummellan, 2016). Oysa büyüklenmeci narsisizm de durum tersi olarak gelişir, bu bireyler diğerlerinden daha üstün olma isteği içinde olurlar (Campbell ve diğerleri, 2002).

Mevcut çalışmada büyüklenmeci narsisizm ile adil olmayan dünya inancı arasında pozitif korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre, büyüklenmeci narsisistik özellikleri olan bireyler, dünyayı adil bir yer olarak görmemektedirler. Adil dünya inancında durum açıkça böyle olmasa da iyi şeylerin iyi insanların başına, kötü şeylerin ise kötü kişilerin başına geleceği inancı söz konusudur (Furnham, 2003). Büyüklenmeci narsisizme sahip olan bireylerde, iyi şeyleri kendilerine hak görme ve ben merkezilik gibi temel özellikler görülmektedir (Miller ve diğerleri, 2017; Sherman ve diğerleri, 2015). Kendilerine dair oldukça olumlu algıları olan narsisistik bireylerin elbette gerçek hayatta her zaman iyi durumlarla karşılaşması olasılığı mümkün görünmemektedir. Bu nedenle bu bireylerin her durumda onay alamama, beğenilmeme, ön planda olmama ve hak ettiklerini düşündükleri şeylere ulaşamamaları sebebiyle dünyayı adil bir yer olarak değerlendirmemeleri söz konusu olabilir. Bu çalışmada ayrıca, olayların sonuçlarını bireylerin kendileri ile ilişkili olduğu temeline dayanan iç kontrol odağı ile büyüklenmeci narsisizm arasında pozitif korelasyon olduğu saptanmıştır. Narsisizmin, takdir edilme ve rekabetçi yanıyla içsel kontrol odağının ilişkili

olduğu bilinmektedir (Baldegger ve Schroeder, 2017). Mathieu ve St-Jean (2013)'a göre, narsisist bireylerin kendi becerilerine aşırı güvenmeleri ve sahip oldukları bilgi düzeyleri konusunda ısrarcı tutumlara sahip olmaları nedeniyle kontrol odakları daha yüksektir. Öte yandan bu çalışmada beklenin aksine, büyüklenmeci narsisizm ve ebeveynleşme arasındaki ilişkide kişisel kontrolün tam aracılık etmediği ve benlik saygısı ile birlikte aracılık etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alan yazında, bu çalışmanın bulgularını destekleyecek şekilde içsel kontrol odağının ebeveynleşme ve psikopatolojiler arasında aracı etkisi bulunmadığını belirten çalışmalar olduğu görülmektedir (Mays ve Krueger, 2021). Bu bulguların aksine William ve Francis'in (2010) yaptıkları bir çalışmada ise kişisel kontrolün, ebeveynleşme ve psikolojik uyum arasında düzenleyici bir etkisinin olduğu bulunmuştur. Çalışmacılara göre olayların üzerinde kişisel etki ve kontrolü olduğunu düşünmek, ebeveynleşme ile birlikte artan sorumluluk düzeyi ve ebeveynlik rolleri ile baş etmede etkili bir faktör olarak görülmektedir. Ayrıca, aile içinde uzun süreli ebeveynleşme deneyimleyen çocuğa liderlik ve kontrol işlevi yüklendiği vurgulanmaktadır (William ve Francis, 2010). Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmesinden yola çıkarak ebeveynleşme ve bireylerin yaşadığı psikolojik sorunlar arasında kişisel kontrolün etkisini inceleyen yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Saadat ve diğerlerine (2012) göre bireylerdeki kişisel kontrol algısının artmasıyla birlikte benlik saygılarında da bir artış söz konusu olmaktadır. Bu bakımdan mevcut çalışmada kişisel kontrolün tek başına aracılık etkisinin olmaması, ebeveynleşme deneyimleri ile artan içsel kontrolün benlik saygısında artışa yol açabileceği ve böylece de büyüklenmeci narsisistik özellikler ortaya çıkarabileceği şeklinde yorumlanabilir. Bireylerin kişisel güç algılarının büyüklenmeci narsisizm düzeylerini artırdığı göz önüne alındığında (Sullivan, 2020), aslında ebeveynleşme deneyimleyen çocuğun da kendini güçlü ve yeterli görerek narsisistik özellikler geliştirmesi beklenebilir.

Buraya kadar aktarıldığı üzere, narsisizmin belirleyicileri olarak; çocukluk ya da ergenlik dönemindeki ebeveynleşme deneyimleri, kontrol odağı ve benlik saygısı sayılabilir. Özellikle ebeveynleşen çocuğun aile içinde güç elde etmesi ve lider konuma geçmesiyle birlikte olaylar üzerinde kişisel kontrol algısının gelişmesi söz konusu olabilir. Ayrıca ebeveynleşme ile pek çok görev ve sorumlulukla karşı karşıya kalan çocuğun, zorlansa dahi kendini yeterli göstermeye çabası ile benlik saygısının artması beklenebilir. Böyle bir ortamda da çocuğun hem ebeveyninin beklentisini gerçekleştirerek hem de kendine dair sahte olumlu inanışlar geliştirerek narsisistik özellikler ortaya çıkarması olası olabilir. Bu açıdan mevcut çalışmada elde edilen bu bulguların ileride yapılacak çalışmalar açısından yararlı bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle bireylerin içinde büyüdükleri aile ortamlarının ve ebeveynleriyle olan ilişkilerinin narsisistik kişilik özellikleri üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmanın sonuçlarının literatüre önemli katkıları olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma bireylerin çocukluk döneminde aldıkları sorumluluklar,

kendilerinden beklentiler ve bunlarla ilişkili hissettiği yetersizlik ve diğer duyguların narsisistik özellikler üzerindeki etkisinin anlaşılması açısından önemli bulgular sunmaktadır. Bu bakımdan klinik uygulamalarda da narsisistik kişilik özellikleri olan bireylerle çalışırken büyüdükleri aile ortamının, ebeveynleriyle ilişkilerinin ve bunlarla ilişkili olabilecek diğer durumlara yönelik müdahalelerin uygulanması açısından faydalı bilgiler sağladığı düşünülmektedir.

Elbette bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Örneklemin büyük bir kısmını kadın katılımcılar oluşturmaktadır. Böylece her iki cinsiyet açısından bir genelleme yapmak zorlaşabilir. Öte yandan, bu çalışmada katılımcıların büyüdükleri aile ortamları açısından bir ayrıma gidilmemiştir. Ebeveynleşme açısından aile ortamının önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Ebeveynleşme deneyimlerinin bazı aile ortamlarında daha yaygın görüldüğü dikkate alındığında, ileride konuyla ilgili yapılacak çalışmaların belirli aile gruplarına odaklanması daha faydalı bilgiler sağlayabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Sorumlu yazar Uzm. Psk. Gülen Say, literatür tarama, verilerin toplanması, verilerin analizi ve makale yazımına, Prof. Dr. İhsan Dağ araştırma ve yazım sürecinin süpervize edilmesi ve makalenin kontrolüne katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Yazar Notu:

Bu makale Uzm. Psk. Gülen Say'ın Hacettepe Üniversitesi Klinik Psikoloji Doktora Programı kapsamında hazırlanmış olduğu doktora tezi ile ilişkili olarak üretilmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Bu çalışma için Erzurum Teknik Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (20.10.21 tarih ve 04 sayılı karar).

Kaynakça

- Baldegger, U. ve Schroeder, S. H. (2017). The self-loving entrepreneur: Dual narcissism and entrepreneurial intention. *International Journal of Entrepreneurial Venturing*, 9(4), 373-391. <https://doi.org/10.1504/IJEV.2017.088639>
- Barry, C. T., Grafeman, S. J., Adler, K. K. ve Pickard, J. D. (2007). The relations among narcissism, self-esteem, and delinquency in a sample of at-risk adolescents. *Journal of Adolescence*, 30(6), 933-942. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2006.12.003>
- Borchet, J., Lewandowska-Walter, A. ve Rostowska, T. (2016). The relationship between the experience of parentification and self-esteem among young adults. *Polish Journal of Social Science*, 11(1), 99-113.
- Borchet, J., Lewandowska-Walter, A., Polomski, P., Peplinska, A. ve Hooper, L. M. (2020). We are in this together: Retrospective parentification, sibling relationships, and self-esteem. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 2982-2991. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01723-3>
- Boszormenyi-Nagy, I. ve Spark, G. (1973). *Invisible loyalties: Reciprocity in intergenerational family therapy* (1. Basım) New York, NY: Harper & Row.
- Brummelman, E. ve Sedikides, C. (2020). Raising children with high self-esteem (but not narcissism). *Child Development Perspectives*, 14(2), 1-7. <https://doi.org/10.1111/cdep.12362>
- Brummelman, E., Thomaes, S. ve Sedikides, C. (2016). Separating narcissism from self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 25(1), 8-13. <https://doi.org/10.1177/0963721415619737>
- Bulanda, R. E. ve Majumdar, D. (2009). Perceived parent-child relations and adolescent self-esteem. *Journal of Child and Family Studies*, 18(3), 203-212. <https://doi.org/10.1007/s10826-008-9220-3>
- Burton, L. (2007). Childhood adultification in economically disadvantaged families: A conceptual model. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 56(4), 329-345. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2007.00463.x>
- Campbell, W. K., Rudich, E. A. ve Sedikides, C. (2002). Narcissism, self-esteem, and the positivity of self-views: Two portraits of self-love. *Society for Personality and Social Psychology*, 28(3), 358-368. <https://doi.org/10.1177/0146167202286007>
- Castro, D. M., Jones, R. A. ve Mirsalimi, H. (2004). Parentification and the impostor phenomenon: An empirical investigation. *The American Journal of Family Therapy*, 32(3), 205-216. <https://doi.org/10.1080/01926180490425676>
- Chase, N. D. (1999). Parentification: An overview of theory, research, and societal issues. İçinde N. D. Chase (Ed.), *Burdened Children: Theory, Research, and Treatment of Parentification* (ss. 3-33). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Chen, C. ve Panebianco, A. (2020). Physical and psychological conditions of parental chronic illness, parentification and adolescent psychological adjustment. *Psychology & Health*, 35(9), 1075-1094. <https://doi.org/10.1080/08870446.2019.1699091>
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adölesanlarda benlik saygısı* [Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Dağ, İ. (2002). Kontrol odağı ölçeği (KOÖ): Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 77-90.
- Diaz, N., Siskowski, C. ve Connors, L. (2007). Latino young caregivers in the United States: Who are they and what are the academic implications of this role? *Child & Youth Care Forum*, 36, 131-140.

- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(4), 1081-1096. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.4.0001>
- Engelhardt, J. A. (2012). The developmental implications of parentification: Effects on childhood attachment. *Graduate Student Journal of Psychology*, 14, 45-52.
- Furnham, A. (2003). Belief in a just world: research progress over the past decade. *Personality and Individual Differences*, 34(5), 795-817. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00072-7](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00072-7)
- Gabbard, G. O. (2014). *Psychodynamic psychiatry clinical practice* (5. Baskı). American Psychiatric Publishing, Inc: Arlington.
- Gecas, V. (1982). The self concept. *Annual Review of Sociology*, 8, 1-33. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.08.080182.000245>
- Glickauf-Hughes, C. ve Mehlman, E. (1995). Narcissistic issues in therapists: Diagnostic and treatment considerations. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 32(2), 213-221. <https://doi.org/10.1037/0033-3204.32.2.213>
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C. ve Widiger, T. A. (2012). The Five-Factor Narcissism Inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94, 500-512. <https://doi.org/10.1080/00223891.2012.670680>
- Hooper, L. M. (2009). *Parentification inventory*. Louisville: Department of Counseling and Human Development, University of Louisville.
- Hooper, L. M., Doehler, K., Wallace, S. A. ve Hannah, N. J. (2011). The Parentification Inventory: Development, validation, and cross-validation. *The American Journal of Family Therapy*, 39(3), 226-241. <https://doi.org/10.1080/01926187.2010.531652>
- Horton, R. S. (2011). Parenting as a cause of narcissism: Empirical support for psychodynamic and social learning theories. İçinde W. K. Campbell ve J. D. Miller (Edl.), *The Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder: Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments* (ss 181-190). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Jankowski, P. J., Hooper, L. M., Sandage, S. J., & Hannah, N. J. (2013). Parentification and mental health symptoms: Mediator effects of perceived unfairness and differentiation of self. *Journal of Family Therapy*, 35(1), 43-65. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6427.2011.00574.x>
- Jones, R. A. ve Wells, M. (1996). An empirical study of parentification and personality. *American Journal of Family Therapy*, 24(2), 145-152. <https://doi.org/10.1080/01926189608251027>
- Jurkovic, G. J. (1997). *The plight of the parentified child*. New York: Brunner Mazel Inc.
- Karşlı, T. A. ve Anlı, İ. (2010). Effects of healthy and defensive narcissism on locus of control and viewpoint to "Trauma Experience". *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 507-510. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.07.133>
- Kelley, M. L., French, A., Bountress, K., Keefe, H. A., Schroder, V., Steer, K., ... ve Gumienny, L. (2007). Parentification and family responsibility in the family of origin of adult children of alcoholics. *Addictive Behaviors*, 32(4), 675-685. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2006.06.010>
- Kernberg, O. (2020). *Sınırlar ve patolojik narsisizm* (M. Atakay, Çev.). Metis Yayınları. (1975).
- Kohut, H. (2020). *Kendiliğın yeniden yapılanması* (O. Cebeci, Çev.). Metis Yayınları. (1977).
- Köyden, D. (2015). *Ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanış biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

- Köyden, D. ve Uluç, D. (2018). Ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide cinsiyetin ve ebeveynleşmeden algılanan yararın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 33(81), 28-38.
<https://doi.org/10.5455/kpd.26024438m000070>
- Mathieu, C. ve St-Jean, É. (2013). Entrepreneurial personality: The role of narcissism. *Personality and Individual Differences*, 55(5), 527-531. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.04.026>
- Mays, C. J. ve Krueger, L. E. (2021). Does locus of control influence parentification and anxiety in father-daughter relationships? *Journal of Family Issues*, 1-15.
<https://doi.org/10.1177/0192513X21993187>
- McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process* (2. Basım). Guilford Press.
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S. ve Campbell, W. K. (2017). Controversies in narcissism. *Annual Review of Clinical Psychology*, 11(8). <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032816-045244>
- Minuchin, S., Montalvo, B., Guerney, B., Rosman, B. ve Schumer, F. (1967). *Families of the slums*. (1. Basım) New York: Basic Books.
- Peris, T. S., Goeke-Morey, M. C., Cummings, E. M., ve Emery, R. E. (2008). Marital conflict and support seeking by parents in adolescence: Empirical support for the parentification construct. *Journal of Family Psychology*, 22(4), 633-642. <https://doi.org/10.1037/a0012792>
- Pincus, A. L., ve Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 421-446.
<https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.121208.131215>
- Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimental, C. A. ve Cain, N. (2009). Initial construction and validation of the pathological narcissism inventory. *Psychological Assessment* 21(3), 365-79.
<https://doi.org/10.1037/a0016530>
- Preacher, K. J., ve Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879-891. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>
- Raskin, R., Novacek, J. ve Hogan, R. (1991). Narcissism, self-esteem and defensive self-enhancement. *Journal of Personality*, 59(1), 20-38. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1991.tb00766.x>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self image* (1. Basım). New Jersey: Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1976). *Beyond self-esteem: Some neglected aspects of the self-concept* [Sözlü bildiri]. Annual Meeting of the American Sociological Association 1976, New York, USA.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal vs. external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80, 1-28. <https://doi.org/10.1037/h0092976>
- Rotter, J. B. (1990). Internal vs. external control of reinforcement: A case history of a variable. *American Psychologist*, 45, 489-493. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.45.4.489>
- Rowa, K., Kerig, P. K. ve Geller, J. (2001). The family and anorexia nervosa: Examining paren-child boundary problems. *European Eating Disorders Review*, 9, 97-114.
<https://doi.org/10.1002/erv.383>

- Saadat, M., Ghasemzadeh, A., Karami, S. ve Soleimani, M. (2012). Relationship between self-esteem and locus of control in Iranian University students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 31, 530 – 535. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.099>
- Schier, K., Herke, M., Nickel, R., Egle, U. T. ve Hardt, J. (2015). Long-term sequelae of emotional parentification: A crossvalidation study using sequences of regressions. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 1307–1321. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-9938-z>
- Sherman, E. D., Miller, J. D., Few, L. R., Campbell, W. K., Widiger, T. A., Crego, C. ve Lynam, D. R. (2015). Development of a short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: The FFNISF. *Psychological Assessment*, 27(3), 1110–1116. <https://doi.org/10.1037/pas0000100>
- Sullivan, S. S. (2020). *The relationship between trait narcissism and perceptions of control* [Yayımlanmamış Lisans Tezi]. Bridgewater State Üniversitesi.
- Tabachnick, B. ve Fidell, L. (2007). *Using multivariate statistics* (5. Basım). Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Tedgard, E., Rastam M. ve Wirtberg, I. (2019). An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 36(3), 223-247. <https://doi.org/10.1177/1455072518814308>
- Titzmann, P. F. (2012). Growing up too soon? Parentification among immigrant and native adolescents in Germany. *Journal of Youth Adolescence*, 41, 880-893. <https://doi.org/10.1007/s10964-011-9711-1>
- Trumpeter, N., Watson, P. J. ve O'Leary, B. J. (2006). Factors within Multidimensional Perfectionism Scales: Complexity of relationships with self-esteem, narcissism, self-control, and self-criticism. *Personality and Individual Differences*, 41(5), 849–860. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.03.014>
- Watson, P. J., Sawrie, S. M. ve Biderman, M. D. (1991). Personal control, assumptive worlds, and narcissism. *Journal of Social Behavior & Personality*, 6(4), 929–941.
- Wells, M. ve Jones, R. (2000). Childhood parentification and shame-proneness: A preliminary study. *American Journal of Family Therapy*, 28(1), 19-27. <https://doi.org/10.1080/019261800261789>
- Williams, K. ve Francis, S. E. (2010). Parentification and psychological adjustment: Locus of control as a moderating variable. *Contemporary Family Therapy*, 32(3), 231-237. <https://doi.org/10.1007/s10591-010-9123-5>
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 590–597. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.590>
- Zeigler-Hill, V., Clark, C. B. ve Pickard, J. D. (2008). Narcissistic subtypes and contingent self-esteem: Do all narcissists base their self-esteem on the same domains? *Journal of Personality*, 76(4), 753-754. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00503.x>
- Żarczyńska-Hyla, J., Zdaniuk, B., Piechnik-Borusowska, J. ve Kromolicka, B. (2019). Parentification in the experience of Polish adolescents. the role of socio-demographic factors and emotional consequences for parentified youth. *The New Educational Review*, 55(1) 135-146. <https://doi.org/10.15804/tner.2019.55.1.11>

The Role of Parentification on Narcissism: The Mediating Roles of Self-Esteem and Locus of Control

Summary

Narcissistic personality or pathological narcissism is explained as problems related to resources that have an effect on self-esteem. These problems start to take precedence over other problems in people's lives and individuals become overly preoccupied with themselves (McWilliams, 2011). According to Pincus and Lukowitsky (2010), pathological narcissism consists of two sub-structures that are conceptualized as grandiose and vulnerable narcissism. While grandiose narcissism is mainly characterized by extraversion, entitlement, self-confidence, assertiveness, exhibitionism, desire for attention, and aggression, vulnerable narcissism refers more to introversion, defensiveness, anxiety, vulnerability, and insecurity (Miller et al., 2017; Sherman et al., 2015; Wink, 1991). There have been several theoretical explanations for the origins of narcissism that emphasize the importance of childhood experiences and relationships with parents (Horton, 2011). Considering the importance of childhood experiences in the formation of narcissistic behaviors, it is important to examine parentification experiences in terms of narcissism. Existing findings showed that parentification experiences increase the self-esteem of individuals (Borchet et al., 2020). Besides, children assuming adult roles and taking age-inappropriate responsibilities might also reinforce the belief that the consequences of events in life depend on their own control (Williams & Francis, 2010). Accordingly, the aim of the present study was to evaluate the relationships among narcissism, parentification, self-esteem, and locus of control, and also to further investigate the mediating roles of self-esteem and locus of control on the link between parentification and narcissism.

The sample of the study consisted of adults aged between 18-35 ($M=21.42$, $N=2.78$). A total of 414 people participated in the study, 292 (70.5%) of them were women and 122 (29.5%) of them were men. The Five Factor Narcissism Inventory-Short Form, Parentification Inventory, Locus of Control Scale, and Rosenberg Self-Esteem Scale were used for data collection. To test the proposed relations among study variables, correlation analysis and mediator variable analysis with model test (Bootstrap) were conducted.

Correlation analyses indicated a positive correlation between both grandiose narcissism and parentification, and internal locus of control and self-esteem. As individuals' parentification experiences increased, internal control perceptions, and self-esteem increased; thus, escalating their risk of displaying grandiose behaviors. According to the mediator variable analysis, it can be said that self-esteem and locus of control had "full mediation" effects in the relationship between grandiose narcissism and parentification. When the mediating

variables were examined separately, it was found that self-esteem had a full mediator effect, while locus of control did not.

Our results provided evidence for the possible roles of parentification, locus of control, and self-esteem in explaining narcissistic personality traits. Especially with the parental child gaining power and becoming a leader in the family, a perception of personal control over events may develop. In addition, it can be expected that the self-esteem of the child, who is faced with many duties and responsibilities with parentification, might increase by enhancing his confidence in his own skills and competence. In such an environment, it may be possible for the child to exhibit narcissistic characteristics by both realizing the expectation of the parent and developing positive beliefs about himself.

The results of the present study may offer important theoretical insights to the existing literature that focus on the role of the family environment in explaining the etiology of personality organization. Besides, clinical applications can benefit from these findings in terms of the evaluation of narcissistic personality traits and defenses. Still, this study also has some limitations. A large part of the sample consisted of female participants. On the other hand, in this study, no distinction was made in terms of the family environment in which the participants grew up. However, considering that parentification experiences are more common in some family settings, future studies focusing on specific family groups may provide more useful information.